

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1 pesseta trimestre		
Fora.	1'25 id.	id.	
Estranger.	1'50 id.	id.	
Un número 10 céntims			

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

Rambla Llibertat, 31

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se 'n donara compte en lo Setmanari.

Any 5.^{nt}

Diumenge 29 de Maig de 1898

Núm. 215.

QUOUSQUE TANDEM...?

Los esvalots que han tingut efecte últimament en moltes poblacions d'Italia, y especialment a Milán, entre las varias cosas que han revelat als esperits observadors mereix citar-se la de que la gent pacífica, 'ls homes de bé, los ciutadans amants del ordre, no han figurat en res ni pera res pera contenir la furiosa onada anarquista y revolucionaria que amenaça ofegarho tot, deixant que la tropa fos l'únic element encarregat de retornar a las poblacions conturbadas pel desordre l'us de sa vida regular.

Avans, quan los ciutadans tenian drets verdaders correlativament ab debers efectius, si l'ordre públich s' alterava, cada hù ocupava son lloch y cumplia lo que a son estament pertocava. En aquells temps, calificats encara pels estúpits d' obscurantisme, la conducta egoista que la por aconsella y que s' executa sense dilació d' amagarse tot-hom a casa y deixar la defensa dels interessos comuns a la forsa pública representada per la tropa, hauria sigut absolutament incomprendible. En totes las nacions de la Europa cristiana l' deber de defensar los bens y las vidas dels ciutadans era exercida per aquestos directament y aquest noble servey constituïa una honra pera tots.

Avuy las cosas han cambiat radicalment. Avuy l' honorosíssim nom de *ciudadà* ja no significa res. Aquell se l' ha convertit en *materia contributiva*. L' Estat modern ha fet de cada propietari un administrador, amatent sempre a donar diners mentres ne tinga y a ceder sas fincas al Fisch quan no donan pera pagar los tributs. A tant miserable ofici ha quedat avuy reduhit l' antich *ciudadà* de las Universitats y Municipis lliures.

Aixis se comprén que, falsejada la idea de lo que es lo *públich*, se creu generalment que en havent pagat ab puntualitat los impostos s' han acabat las obligacions y debers del *ciudadà*, no deven intervenir pera res més en la cosa pública.

De lo demés, diu la gent pacífica, ja s' en cuydará prou l' Estat, administrant bé ó malament la riquesa del país per medi de exèrcits d' empleats y funcionaris, alts y baixos, de tota mena y categoria. Los quals, en cambi, faràn tot lo possible — salvo raras y honrosas excepcions — pera desallendre al *contribuyent*, ja que 'l nom de *ciudadà* res significa pera la burocracia oficinesca. Y quan las vidas é hisendas dels *contribuyents* se trobin amenassadas per revoltes interiors, es l' Estat qui cuydará també de desfer la tormenta a cops de fusell ó de sabre, deixant per resoldre la qüestió que las han motivadas.

Per altra part, qué més natural que las cosas passin aixis y no de cap més manera? Desde quan han procurat los governs atraures la *gent de bé*, los ciutadans pacífics, ensenyantlos novament aquellas antigas consuetuds de sostenir personalment ab l' esforç de cada hù lo principi d' autoritat, representant natural del bé comú, única garantia ferma y certa de la societat?

Lo que s' ha procurat, y are 's tocan las consecuencias, ha sigut falsejar lo gran principi polítich del *self government*. Lo govern del país pel país se l' ha convertit en una de tantas ficcions, com lo dret de sufragi, que sols es sombra de la intervenció del verdader poble en la governació del país.

Avuy, en que totes las plagas han caygut sobre la societat, es quan més se necessitaria la lliure vida dels antics organismes socials pera deturar los terribles efectes de la invasió del mal. Y si 's vol restablir l' equilibri necessari a la vida, es d' absoluta precisió tornar a implantar lo que s' rebutja per arcaïch é impropri dels avessos del sícle. En l' estat de fonda perturbació en que 'ns trobem, no es ab paraulas, sino ab fets, com se deu encaminar la cosa pública, ó sia tornant a aplicar a las presents necessitats lo que la experiencia ha confirmat com a bo.

La Providencia, que moltes vegadas se val de sos proles escumichs pera demostrar son poder y sa acció directa en los destins de la comunitat humana, permet avuy certs fets terribles efectes y luctuosas consecuencias pera que 'ls pobres aprenguin y escarmentin. No es entregantse la *gent de bé*, com avuy fa per tot arreu, a exclamacions y queixas,

com si tothom s' hagués convertit en febles donas ó criaturras, suplantant aixis lo sentimentalisme afeminat a la virilitat y fermesa de la gent d' avans, lo medi pera trobar solució als conflictes de tota mena que conturban la existencia pública en nostre temps. Es precís que cada hù ocupi son lloch. May com are ha sigut tant certa aquella sentència dels llibres sagrats, de que «la vida del home es una batalla»; tothom deu allistarse a aqueix exèrcit que Deu comanda ab sos inexcrutables designes, manifestantse, empró, ben clara sa voluntat.

Cal treballar pera tornar a ésser lo que fórem, es a dir, un poble enérgich pera defensar son dret; pacífich y treballador quan, dominant en tot y per tot la rahó y la justicia, la pau estiga assegurada; rebutjant ab valentia 'ls consells de la por y del egoïsme quan la salut pública reclami 'l concurs de tothom que 's crega honrat y ab debers que cumplir; en una paraula, coadjuvar a la obra de Deu fent revivre 'l geni de nostre poble, ensenyantli 'l camí de la virtut y del bé, únich medi de ferlo indestructible devant de la forsa aclapadora de sos enemichs de fora y de dins, alts y baixos.

(De La Renaixensa.)

LO DR. TORRAS Y BAGES

EN LA ACADEMIA DE BONES LLETRES

En la *Real Academia de Buenas Letras* d' aquesta ciutat tingué lloch el passat diumenge (1) la recepció solemne del Reverent Doctor Joseph Torras y Bages.

La mena d' estudis a que 's dedica 'l doctor Torras, y, per lo tant, la de les materies de les obres que ha donat a llum, no son apropiades pera fer popular el seu nom; acabantho de dificultar la severa modestia del exemplar sacerdot.

No obstant, s' amonstra en aquestes obres la potencia intelectual ab tals signes de força y de segur equilibri, que 'ls entesos, obligats a la admiració, han hagut de proclamar el mestratge del autor, y, avuy, el nom del doctor Torras es el primer que ha de citar-se en la llista dels qui en la nostra terra honren lo conreu de les ciències morals.

Era, donchs, natural esperar que la citada recepció tindria una importancia hon xich superior a la que la gent sol atribuhir a exes cerimonies.

Y, en veritat, va tenirla. La matexa Academia hi contribuï rebent al doctor Torras ab demostracions de goig que no s' estilen pas en cada ocasió. Lo discurs de benvinguda que, per encàrrech d' ella, pronuncia 'l distingit académich senyor Bertrán de Amat, revela que la corporació 's donava compte de la honor que la entrada del doctor Torras li portava, y que 'n sentia una satisfacció proporcionada, la que 'l citat senyor Bertrán sapigué expressar ab eloqüencia tota plena de sinceritat. Mes, com ja suposará 'l lector, lo que doná al acte ses majors proporcions va ser el discurs del académich entrant. Tracta en ell lo doctor Torras aquest tema: *En Rocaberti y En Bossuet*. En Rocaberti (Fra Joan Tomàs de Rocaberti), de la nissaga dels comtes de Perelada, «es una de les figures més interessants que isqueren en la península ibérica en lo segle XVII.» La seva empresa major y més gloriosa fou la gran lluyta científica que sostingué contra 'ls teòlechs y canonistes de Lluís XIV y en favor de la llibertat de la conciencia cristiana; batentse ab el gran Bossuet, ab tanta superioritat de rahó y bones armes, que la bandera per En Rocaberti enlayrada y defensada triomfó finalment en lo Concili Vaticà. Lo discurs del doctor Torras es una exposició magistral de la lluyta del insigne teòlech català ab el célebre bisbe francès. La ciencia y la erudició, la força dialéctica y la claretat qui enriquexen aquest nou treball del doctor Torras, podem ben dir que dexaren parats als qui ja esperaven d' ell alló que se 'n sol dir una pessa bona.

(1) Lo dia 8 de Maig.

Ab gust ens entretindriam conversant d' aquest discurs, però en la recepció del doctor Torras hi hagué un altre succés qui marcá l' acte citat ab caràcters de gran acontexement; y 'l ferne esment ens pertoca més de dret y 'ns mena major pressa.

En la recepció del doctor Torras, la llengua catalana feu sa entrada victoriosa en la *Academia de Buenas Letras*.

Entre les poques corporacions y associacions qui encara rendexen tribut a la tiranía de la llengua castellana, y 's neguen a acceptar al menys el rahonable y necessari principi de la llibertat del us de la llengua propia, la citada Academia s' havia distingit per la seva irreductible tossueria. Prou havien probat alguns patricis de cap clar de ferhi entrar les noves y més ben orientades corrents; més la Academia no volia donar aculliment a la llengua de la terra, essent necessaris tots los esforços y fins tots los recursos dels académichs devots de la rahó més que de la rutina y respectuosos del patriotisme més que del estatisme, pera obrir un portell en la antipática tretzeria de la Corporació.

Més, a la fi, 'l doctor Torras ha pogut haver la entrega de tan terca resistencia. La victoria ha sigut tan ben guanyada y es estada tan completa, que la hostilitat d' aquella Academia barcelonina a la llengua de casa, may més gosará axecar el cap.

¿Cóm podria, després de les rahons solidíssimes, incontrovertibles y casi podriam dir sagrades, ab que feu abaxarli 'l doctor Torras? Miréu que va dilshi 'l ilustre filosoph als académichs de la *Real de Buenas Letras*:

«La Pàtria no es una institució del dret humà y postiu, sino del diví y natural. La formaren los decrets del Etern, se congriá no en les oficines administratives del Estat, sino en la oficina de la governació del Omnipotent, y no servint d' exemplar la idea d' un home polítich, sino la idea d' Aquell a qui polítichs, guerrers y sabis, lo Be y 'l Mal, servexen, sense pensarsho, d' instruments de la seva voluntat.

Y quan vosaltres, senyors Académichs, m' havéu cridat immerescudament a la vostra companyia, haveu atés, per força, a la meva conexió ab aquesta veritat primaria: la Pàtria...

Per açó, al aplegarme a la vostra companyia, pera suscitar l' esperit catalanesch, com d' una manera implícita, pero clara, senyala lo primer article dels Estatuts qui 'ns governen, parlo ab la llengua de la terra; ab la llengua de casa, que ningú, FORA DEU, POT FER CALLAR, PERQUÉ NO ES UNA INSTITUCIÓ DEL DRET CIVIL, NI UN DRET QUE PROVINGA DE LA POLÍTICA; SINO UNA COSA ANTERIOR A ELLS, MES PERMANENT QUE ELLS, FORMANT PART INTEGRANT DE LA NOSTRA NATURALESA SOCIAL Y FINS DEL NOSTRE SER PERSONAL.»

La Academia sentí talment el pes d' aquestes paraules que no solament va ja permetre que 'l català ressonés en la solemnitat de la recepció, sino que ella matexa se posá a parlar en llengua catalana, puix lo senyor Bertrán d' Amat, al donar en nom de la Academia, la benvinguda al recipiendari, va parlar en la nostra estimada y gloriosa llengua. Essent de notar que aquest académich no figura entre 'ls qui eren partidaris de concedir al català 'l dret d' entrada on la corporació.

Sia, donchs, enhorabona al ilustre sacerdot pe 'l dia de gloria que ab sa entrada a la Academia de Bones Lletres ha donat a la ciencia y a la causa santa de Deu y la Pàtria.

N. VERDAGUER Y CALLIS.

(De La Veu de Catalunya)

EXPOSICIÓ

Lo Foment del Treball Nacional ha elevat als Excelentíssims senyors Presidents del Senat y del Congrés la següent:

«Excm. senyor: lo Foment del Treball Nacional, fonamentalment preocupat ab las desastrosas consecuencias que poden

derivarse de las ilimitadas autorizaciones concedidas al Govern de S. M., avans que 'l mal sia irreparable. 's decideix a apelar al bon sentit y al patriotisme de las Corts, fent seu lo missatge elevat al Poder Executiu per los genuins representants de la industria y del comerç, concebut en los següents termes:

Los infrascripts, representants de la industria y del comerç del país, impulsats pel patriotisme y per l'instint de conservació que ha de guiar lo mateix als individus que a las colectivitats davant dels perills que amenassen la seva existencia, se consideran en lo deber d'expressar al Govern de S. M. en aquestos crítichs moments, lo gravíssim perill que entranyan las autorizacions votadas pel Congrés dels Diputats, insuficients pera salvar la situació económica per un costat, excessivas per altre, a causa de las novas perturbacions que poden portar a la vida nacional, a pesar de la ferma voluntat dels que fins ara ho facilitan y sustentan.

Enteném que 'l Govern no ha de quedar desprovehit de tots los medis necessaris pera afrontar la situació y que constituïu un acte de verdadera temeritat persistir en lo pago en franchs del deute exterior y del deute cubà, agravant ab aixó la crisi monetaria, y no suspendre las amortisacions dels tituls de la renda pública mentres duri la guerra ab los Estats Units.

Enteném que implica una irritant injusticia, no imposar a la renda dels valors del Estat una contribució equivalent a la que pesa sobre la demás riquesa pública.

Enteném que significa la futura ruina del país y la mort de tot comerç é industria, la abusiva facultat de reduhir sense límits las reserves metálicas del Banc, convertint la moneda paper, que representa un valor efectiu, en paper moneda, que ostenta sols un valor nominal. Semblant facultat, rimada al excés d'obligacions a que no vol renunciar lo Govern, en be dels mateixos acreedors, permet augurar que 'l problema dels cambis no té solució, que nostra industria, que encara resisteix esperansada, sucumbirà sense remey, quedant sense feyna milers d' obrers y sufrint la nació las tristas conseqüencias de la vaga forcosa y de la fam.

Encara hi som a temps si 'l Govern no s'obstina en renunciar als elements de salvació que se li ofereixen, si 's desprén de la fatal autorisació de reduhir a res nostre signe monetari, qual sol anunci ha produhit gran pànich; de lo contrari, com homes de conciencia, al mitg del general sacrifici y de la total ruina, no tindrem quan menos lo dolor de la tremenda responsabilitat que deixem íntegra al Govern de S. M. y al Parlament Nacional.

Ni una sola paraula volém afegir al penetrant crit d'angunia ab que 'l país reclama l' auxili dels seus representants en Corts; l' assumpto es de vida ó mort pera la nació, de tal manera que si perdém la batalla, be podran estar contents nostres enemichs de la gran desdita que 'ns inferirán las úniques mans que podían sostenirnos.

Nostra única esperansa éstriba en lo sá judici y en la salvadora previsió que venen obligats a mostrar los encarregats de fer las lleys.

Barcelona, 15 de Maig de 1898. — Excm. Senyor. — Lo President, Joan Sellarés, segueixen las firmas. — Excelentíssim senyor President del Congrés de Diputats. — Excelentíssim senyor President del Senat. »

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT. — Sessió del 23 de Maig. — (1.ª convocatoria). — Reunida la Corporació municipal baix la presidència del arcaide Sr. Boxa, prengué, després de aprobada la acta de la sessió anterior, los següents acorts:

Autorisar a la Comissió d' Hisenda pera que redueixi lo tipo del arrendament de llocs públics y modifiqui las condicions, en vista de no haverse presentat postor en la subasta.

Se doná compte de las gestions fetas pel Sr. Arcaide prop de alguns propietaris pera las obras de defensa del Ter.

Donar cent pessetes per un palco en la funció teatral pera arbitrar fondos pera la suscripció.

De la balumba de noticies insubstancials y contradictories qu' han omplert los diaris d' informació durant la passada setmana, sols se'n dedueix que l' esquadra del almirall Cervera queda tancada a Santiago de Cuba; qu' han comensat a sortir reforços dels Estats Units pera l' almirall Dewey, y que tot lo que 's conta d' intervenció de las potencies y d' aliances es purament música celestial. Es positiu qu' Espanya reforsa Ceuta y 'ls voltants de Gibraltar y té significació que 'l ministre de marina d' Inglaterra s' hagi embarcat pera inspeccionar aquesta plassa. Es possible que d' aixó no'n resulti res, pero cal fixarshi per si sobrevenien més tart complicacions: aquestes, en nostre concepte, han de venir si per de cas de la banda de Filipines; donchs per lo que respecta a les Antilles, Europa no s' hi infundará gran cosa.

L' adob que 's va fer en lo ministeri no resulta, y altre vegada se torna a parlar de crisis. Sols nos faltava aquesta inseguretad interior en las circumstancies qu' atravessem. Sempre hem cregut que 'ls polítichs madrilenys son la calamitat major que té de sufrir Espanya.

— Les gallinayres de la plassa-mercat s' han declarat en vaga. La causa, segons se 'ns ha dit, es l' haver los dependents del municipi fet retirar a dos d' ellas ab lo pretext de no haver pagat la patent industrial, y dihem ab lo pretext perque les que no l' han pagada son quasi bé totes, y no l' han pagada per tenir recurs pendent de resolució en la Delegació d' Hisenda contra la quota que se 'ls hi exigía. ¿Desde quan los dependents del municipi han de fer la feyna que correspon als encarregats de la contribució? ¿Encara no'n té prou l' Ajuntament en haver de fer lo que l' Estat li imposa y res té que veure ab lo serveys municipals, qu' ell mateix voluntariament s' encarrega dels que no li corresponen? Recomaném a la comissió qu' ha de redactar lo nou plech de condicions pera l' arrendament de puestos públics, que sobretot no 's descuydi d' anyadirhi un article (encara que fins ara no hi hagués sigut may) concebut en aquestos termes: «L' arrendari s' obliga a no arrendar a ningú cap puesto si no está al corrent de pagos ab l' Hisenda y a cuydar de que aquesta cobri puntualment lo que exigeixi, baix pena de pagarho de la seva butxaca».

— S' está organisant a Teyá una nova agrupació catalanista.

— En la Exposició de Bellas Arts de Barcelona han sigut distingits ab mencions honorífiques nostres amichs don Joseph Berga, don Celestí Devesa y don Jaume Vilallonga.

— Ha mort a Mallorca lo Mestre en Gay Saber Tomás Forteza, un dels literats mallorquins més celebrats y d' inspiració més fresca y segura. Fou premiat en los Jochs Florals diferents vegades, siguent proclamat mestre en Gay Saber l' any 1873. — Descansi en pau.

— S' ha estrenat a Barcelona la última producció de don Angel Guimerà *El Padre Juanico*, traducció de Mossen Janot. Dilluns s' estrenará en la nostre ciutat.

— Está ja del tot acabada la linea telegráfica que per ordre de la Direcció general s' ha construhit desde Figueras a Porthus pera que la Central de Barcelona comunicui directament ab París.

— Lo Centre Excursionista de Catalunya en los días 28, 29 y 30 d' aquest mes ferá una excursió a St. Quirze, Vidrà, Puigsacalm, Olot, Amer y Gerona.

— S' ha publicat una *Historia de Catalunya* original del senyor Bori y Fontestà.

— S' ha publicat en un luxós volúm la traducció castellana del celebrat poema de Mossen Jascinto Verdagué, *Carnigó*, feta per lo literat castellá marqués de Cedillo. Los aficionats la trobarán en la llibreria de P. Torres.

— Fa alguns días no rebém la visita de nostre company *Lo Somatent* de Reus.

— S' ha publicat la lley fixant las forsas del Exércit permanent de la Península per l' any 1898-99 en 100,942 homes, autorizantse al Ministre de la Guerra per aumentarlas en la forma y mida que ho exigeixin las circumstancias. Las forsas de Filipinas, Cuba y Puerto-Rico serán las que exigeixin las necessitats de la guerra.

— Després de crudel y llarga malaltia, morí dilluns pasat donya Amparo Padrosa, esposa de nostre estimat consoci lo jove advocat don Joseph Loperena y Romá. Acompanyém a nostre amich y familia en lo sentiment.

— La nena Pilar González y Jubany, neboda de nostre estimat consoci lo actiu procurador D. Joseph Jubany, ha obtingut en el Consistori nacional de Música de Madrid, la nota de sobresalient en lo segon y tercer curs de piano. Rebi nostre enhorabona.

— Lo venerable Prelat d' aquesta diócesis ha disposat que avuy ó demá se celebri en todas las iglesias parroquials del Bisbat una missa solemne ab exposició del S. S., cantantse després las lletanias majors ab los demás prechs del Ritual *tempore belli*.

— Ahir va comensar en la excolegiata de S. Feliu la solemne novena ab que acabarán las funcions del mes de Maig. Lo sermó anirá a càrrech tots los dies del Rnt. Pare Joan Aymerich, S. J. L' últim dia hi haurá Comunió general. Las invitacions que ha fet circular la Arxi-Confraria del P. é I. Cor de Maria, estant com de costum redactadas en catalá.

— Dimecres passat las personas que surtian del Teatre s' escandalitsaren de la llibertat que 's concedeix a certas donotas permetenlashi la sortida per la porta principal, com ho feren moguent molta gatsara y ofenent ab sas maneres descompostas a las moltas senyoras que sortian. Es que a Gerona no hi ha policia?

— Copiém de *La Renaixensa*:

«Se 'ns diu que 'l monetari del senyor Vidat y Quadras, un dels millors que 's coneixen, está a punt d' esser venut al extranger. També s' han rebut proposicions d' una casa estrangera pera comprar los drets de propietat de las obras musicals del malaguanyat músich-poeta Joseph Anselm Clavé. Si afegim a aixó que no fa molt s' embarcaren las pessas de la Armeria Estruch, venudas també al extranger, podrém formar una idea cabal del estat de cultura en nostre país y de lo que 's preocupan del seu desenrotlló las nostras corporacions administrativas.»

Lo nostre estimat company «La Veu del Montserrat» se fa càrrech també de l' article *Pèrdia Irreparable*, pel quin lo Buletí de la Societat Arqueològica Luliana de Palma de Mallorca se plany de la desaparició y venda dels Museus d' art y d' arqueologia de Raxa y de la casa-palau dels Comtes de Montenegro: «les riquíssimes colleccions de quadros y antigüetats clássiques que 'l benemérit patrici Cardenal D. Antoni Despuig dugué de Roma... no tornarán esser may més lo que eran avans: lo que se 'n han duyt, y probablement deu esser lo més escullit y de major mérit, perdut está per sempre, ni vindrán altres pessas consemblants a ocupar lo lloch que ha quedat buyt dins aquelles sales; y

aduch la que ha romás encara Deu sab fins a quin punt sia possible donar per assegurada la permanencia», y afegim pel seu compte: Acompanyam a nostres amichs, los artistes de Mallorca, en tant viu sentiment. Alguns diuen si l' Estat podia salvar lo Museu de Raxa.... L' Estat nos ha desdinerat en fer esquadras que no s' han acabat de fer y no tenim esquadras ni plaças fortificadas, ni res que pugui conservar l' honor espanyol, y, a pesar d' apretar encara més las clavillas de la contribució, s' ha de recorre a una suscripció nacional... No 'ns enfanguém. No serém gayres los que sentirem la desaparició del Museu Raxa, perque aquesta era una riquesa apreciada de poch. Avans de que cayga la casa, esquadrada de tots cantons, es prudent que 'n trauguen los quadros. No 'ns quedarà en nostra ruina ni 'l consol del art.»

— L' ilustre literat alemany, coneixedor y admirador de nostra literatura, senyor Fastenrath, té 'l projecte de fundar a Colonia uns Jochs Florals a imitació dels nostres, havent destinat a tal propósit una respectable quantitat. Pera realisar aquest fi s' ha dirigit lo senyor Fastenrath a un dels nostres més distingits escriptors, Mestre en Gay Saber y Catedràtic d' aquesta Universitat literaria, pera que li trasmeti 'ls estatuts de la institució dels Jochs y todas las demás informacions pera que 'l projecte pugá realisar ab las millors condicions d' éxit. Cas de realisar 'l pensament, será una honra pera nostra estimada terra la implantació en la sabia Alemanya d' una festa genuinament catalana, que tant honra a nostre país y que tant poderosa ha sigut pera fer renaixer l' esperit de la terra.

— La *Lliga de Productors del Principat de Catalunya* ha tramés als diputats per la regió lo següent telegrama:

Diputació Catalana. — Madrid. — Conseqüencia immediata del recárrech d' un 20 per cent sobre la contribució territorial será l' augment del nombre ja excessiu de finques embargades pel Fisch. Si no 's pot evitar la aprobació de tot recárrech, la justicia exigeix que l' embarch pera 'l pago de la contribució se reduheixi als fruyts pendents, may al immoble. Nos ratifiquém en la justicia del impost sobre la renda del Estat, considerant a aquesta com a signe representatiu de la riquesa del possehidor. — President, Zulueta.

— S' ha constituhit definitivament lo Sindicat d' Obligacionistas de la Companyia dels Ferrocarrils de Tarragona a Barcelona y Fransa celebrant la seva primera junta general. En ella s' acceptá per unanimitat lo Reglament reformat per lo Govern de la provincia y 's procedí a la elecció de la Junta directiva, resultant nombrats pera formarla: President, don Felip Bertran y de Amat; vispresident, senyor marqués de Soto-Hermoso; comptador, don Lluís Mi-quel; secretari, don Francisco de P. Román; vis-secretari, don Antoni Batllori; vocals, Rvnt. don Frederich Millan y don Alvar Maria Camin; suplents, don Lluís de Castellví, don Marian de Pedro, Dr. don Ramon Gou, don Joaquim Montaner, don Joaquim Jover, don Lluís de Vilallonga y don Benet Tarruella.

PUBLICACIONS REBUDAS. — Lo número 129 de la revista quinzenal ilustrada *Las Misiones Católicas*, que conté un variat y exculit text.

◦ Lo número 5 de *La Dosimetria*, revista mensual de medicina práctica. — Barcelona.

◦ La *Revista Popular* ab variat text y notables grabats. — Barcelona.

◦ Lo número 9 de la revista quinzenal de Arts y Lletres *La Alhambra* que se publica a Granada.

◦ Lo número 7 de la revista *Fèria-concurso-agricola*, dedicat quasi tot ell a la inauguració de la exposició que en l' actualitat se celebra a Barcelona.

— La suscripció nacional en aquesta provincia. — La funció celebrada dimecres passat se vegé molt concorreguda. La platea estava adornada ab guirnaldas, escuts, banderes, flors y cartelons. En la funció hi prengueren part, además de la companyia dramática, la banda del Regiment de Guipúzcoa, los cors «El Orfeón», «Centre Federal» y «La Regional» y la orquesta que dirigeix lo Sr. Vidal qui interpretá ab molt gust los ballables de la *Gioconda* y una simfonia de *Mignon*. Llegiren poesias los Srs. Rico y Ayuso, cantantse al final per las masses corals acompanyadas de la orquesta l' himne d' En Clavé «Gloria a Espanya». Lo total de lo recaudat puja a 3.690'50 pessetas.

◦ Lo «Centro Moral Gerundense» organisa per avuy una funció teatral quins productes se destinarán a la suscripció.

◦ La societat «Las Odaliscas» organisa un ball ab lo mateix fi.

Fallo del Jurat dels Jochs Florals de Lleyda

Premi d' honor y cortesia, ó sia lo de la Flor Natural. Núm. 106. — «L' himne etern». — Lema: Spes. Accésit, núm. 38. — «Flors y cors». — Imber abilió recellit, flores apparuerunt in terra nostra. (Cant II, 17). Menció, núm. 101. — «La vanitat». — Del infern es fill. Premi del Rvntdm. é l' ltrm. Sr. Bisbe de Lleyda. — No s' adjudica.

Accésit, núm. 112. — «La capella de Sant Jaume de Peu del Romeu». — Dels fanalets la usansa vull dirvos de hont vé. (Roca y Florejachs).

Premi de la Excm. Diputació Provincial de Lleyda. — No s' adjudica.

Accésit núm. 43. — «Ressenya histórica del comtat d' Urgell». — ¡Oh aymada patria!

Premi de la Lliga de Catalunya. — No s' adjudica. Menció, núm. 95. — «Descripció geográfica de la Vall d' Aran». — Entre sos dos bossins etc. (Verdaguer Canigó).

Premi del Cassino Principal de Lleyda. — Núm. 82. — «Lo Càntich de Moisés» — Tunc cecidit Moises et filii, Israel carmen hoc Domino. (Exodo XV. I.)
 Accéssit, núm. 60. — «Lo Corcer de D. Jaume I.» — Terram unguida fodit exultat. (Job XXXIX. 211).
 Premi de L' Agrupació Regionalista de Pons. — Núm. 50. — «La Senyora de Pons.» — Ma! obrar no pot durar, la Justicia may se cansa.
 L' Englantina.
 Premi de la Associació Catalanista de Lleyda. — Núm. 51. — «La Reyna madrastra.» — ¡Ay! Corona d' Aragó la bona estrella s' apaga.
 Accéssit primer, núm. 77. — «La batalla de Nápols.» — Aragó y Sicilia!
 Accéssit segon, núm. 12. — «La garsa boja.» — Compansy beguemhi tot malehint a la memoria de Felip V. (F. Matheu).
 Premi del Excm. senyor don Miquel Agelet y Besa. — No s' adjudica.
 Menció, núm. 72. — «La Roser del Portal.» — Lleyda la ha forat.
 Premi de don Joseph P. Moragas. — Núm. 74. — «La dona catalana.» — No té rival.
 Accéssit primer, núm. 32. — «La dona catalana.» — Fides, patria, amor.
 Accéssit segon, núm. 44. — «La dona catalana.» — Joya de las joyas.
 Los demás no s' adjudican ni s' dona tampoch cap accéssit als mateixos.
 Lleyda 10 de Maig de 1898. — Jaume Collell, Pbre., President. — Juan Maluquer y Viladot. — Frederich Reny y Viladot. — Francisco Malet. — Francisco Lamolla y Morante. — Juan Bergós. — Ramón Alge y Roselló, Secretari.
 Nota. — En atenció a las circunstancias, aquest Consistori té a bé aplassar la festa del Juchs Florals fins el dia 8 de Setembre prop-vinent.

VARIETATS

DE LA GUERRA

Conferencia donada en l' Ateneu Barcelonés per D. Joseph Lluís Pellicer en la vetlla del 2 d' Abril.

(Continuació.)

Sino a Europa, una gran guerra terrible y que en part deixá enrera a las conegudas, se produhí a América per una causa rara, podém dirne, per motius completament nous. Los Estats Units del Nort purgaren lo pecat d' haver trafiquejat ignominiosament ab una infelís rassa qual delictes havia sigut y era tenir la pell negra; la esclavitut produhí una llarga y apassionada lluyta y al nostre sigle pot cabre la gloria d' haver per una vegada llegitimat la guerra, redimint a milers d' esclaus; d' haver esgrimit las armas, posat la forsa al servey del humiliat, del pobre envilit y degradat en una societat cristiana; perque si en aquella ocasió com en totes hi mitjansaren egoismes é interessos com en tot lo del home, lo resultat fou com en lo pretext, la abolicio de la repugnant esclavitut que per sort ja no existeix en cap país civilisat.

D' exemples com aquestos, la guerra n' proporciona poch. Be s' veu avuy per avuy en lo que passa quasi ab totes las grans potencias del mon. L' afany de dominació, ó, millor, de mercadejar ab beneficis imposats per la forsa, fa que uns y altres mentres no esclata la pahorosa guerra universal que tothom tem, aprofitin las eynas, com se sol dir, trevallant en lo que poden. Aixís los francesos, no satisfets ab no poder colonisar per complert l' Alger, s' apoderan de Tunis renyint ab Italia, s' extenen en lo Senegal cap endins quasi barrejats ja ab los inglesos y alemanys y s' enfeynan en lo Tonkín y a Madagascar. Los italians tenen encara las mans al cap de la etzegallada d' haver pretés conquistar las fortificacions naturals d' Abissinia, que ni ls romans ni ls serrahins pogueren may dominar. Alemania, darrerament, no contenta ab sas colonias africanas, se n' va a moure rahons a Xina topanse, com no potser altrament, ab Inglaterra, ja qu' es per tot arreu, y ab Russia que, ab persistencia may interrompuda, segueix dilatant los límits de son fabulós imperi per Assia en tots sentits.

En tots aqueixos païssos, inclòs a Inglaterra, es tant lo benestar general, tal la exhuberancia de sa riquesa, que sobrin los medis pera armar rahons per tots indrets, donat lo que costan las barallas entre Estats? En tots ells, lo mateix a Inglaterra que a Fransa, que a Alemania é Italia, la questió social se mostra pahorosa com may y mentres los recursos d' uns y altres se malbaratan en aqueixa disbauxa d' armaments de tota mena, sostenint guerra a casa d' altri, en païssos llunyans, cercant mercats a sos productes industrials, cadascú té milions d' infelissos mal vestits y pitjor alimentats, es a dir mercats a casa qual miseria no ls permet adquirir las materias colonials que podrian ser un dels beneficis de desgabell semblant. Realment sembla mentida que una bojerfa tal existís. Qualsevol sense ser gens matemàtic pot ferse càrrech dels milions que s' malversan en eixos armaments que constitueixen la pau armada, dels que s' emersan en eixas aventuras colonials (apart de las vias que costan) y poch esforç de imaginació se necessita pera veure ls resultats que a cada Estat dona-

ria la aplicació de tants capitals y de tanta activitat, de tanta inteligencia y de tantas existencias sacrificadas al millorament de tot y de cada cosa a casa seva, en benefici de la agricultura, de la producció industrial, dels avensos intellectuals, del benestar de tothom en una paraula. Sobretot ab la marina, la febre d' esmersarhi diners, crech jo que ja es indici segur d' una malaltia perillosa. Darrerament, poch fa, ordená l' Tzar al seu ministre d' Hisenda que destinés 90 milions de rublos — 250 milions de franchs — al augment de barcos de guerra. En lo parlament anglés se presentá l' projecte del pressupòsit de marina — en la que hi ha un augment de 1.400.000 lliuras — 35 milions de franchs. Alemania hi empleará aquest any 117 milions de franchs. Los Estats Units massa sabem que han destinat 50 milions de dollars a millorar sa marina. Fransa ha votat un crèdit extraordinari de 200 milions y fins los japonesos, ja en aquest ram completament europeus, no reculan en gastos pera no fer mal paper al costat de las escuadras russa, inglesa y alemana, allá a Port-Arthur. Sols Italia demostra tenir bon seny al tractar de desferse, segons se diu, d' una de sas grans embarcacions de guerra.

Tot aixó es tant més trist en quan no es cap disbarat preveure que aqueixas fortesas flotants que tant diner costan a cada nació, que may acaban d' estar be, que sempre cada dia s' reforsan y complican, acabarán fent lo trist paper d' aquells guerrers del sigle xv, que, cercant la invulnerabilitat enfront dels avensos de las novas armas de foch, no s' podían moure ni fer res? en ferintlos lo cavall resultavan tant inofensius, com los veyém ara en maniquins a la collecció del Estruch aquí, ó en qualsevol museu. La diferencia será en l' avenir, que difficilment hi haurá qui pugui fer colleccions d' acorassats.

Si una part de tant quantiosos capitals, unida a altra part dels no menors gastos que s' originan ab los armaments terrestres, ab lo contínuo cambiar d' armas y de projectils, ab las movilizacions, ab las construccions d' obras de defensa, ab lo sosteniment de cents mils homes en servey actiu, si una part d' aqueix tot tant exagerat s' aplicués a construir ports, a fer canals, a repoblar montanyas evitant inundacions, a la ensenyansa sobretot, a obrir escolas, a establir hospitals, a fundar alberchs pera ls pobres trevalladors, vells y desvalguts, crech que millor sería pel be de tots, y si a aixó no s' aplicava, sempre ls més, que son los menos adinerats, tindrian casa y pa més baratos, ja que ls arbitris y contribucions foran menors al disminuhirse ls gastos.

Jo ja sé que pensar aixís es somniar, pero dirho, es ab lo menos que pot un acontentarse. Clar que son somnis. Es lo que té la guerra; fins sense ferse ja apassiona. Quantitats miserables pera destinarse a qualsevol obra profitosa serán discutidas y contestadas per tothom: milions a grapats pera adquirir canons ó fusells, pere preparatius de guerra, son indiscutibles, d' ells ningú n' rondina. Es aixís. Surt la lluhentor de la gloria y ja no hi ha qui calculi, ni qui pensi ni qui rahoni; la passió enardeix als més, y l' que no s' apassiona no te més remey que callar.

Tant está fundament arrelada aqueixa dèria, tant pot la fal-lera de la anomenada gloria guerrera, que un dels païssos que més perjudicis d' ella ha rebut, com la Fransa, avuy mateix manté com may, a pesar de tot, la llegenda napoleónica, causa de sas desgracias actuals. No sembla sinó que sense las gloriosas, hi ha que regonéixho, campanyas del primer imperi, Fransa no fora lo que es. Y no obstant, avans d' apareixer Napoleón, dintre de la guerra fou tant y més gloriosa que ab l' imperi, resistint y batent ab ventatja sos exércits improvisats a la coalició de monarquias europeas. Y després de tot, si Fransa fou ja en la edat mitjana un gran Estat, si París ja desde alashoras ha sempre sigut un gran centre de cultura, si avuy ho es més que may, y dir París es com dir Fransa, qué hi ha que commemori en la gran ciutat a la enluhernadora gloria napoleónica? qué hi ha al costat de la gran Sorbona, del Louvre, de la Biblioteca nacional, de sa Escola de Medicina? qué s' aixeca frech a frech de tants monuments que son la historia moderna de París, la glorificació de sa activitat a inteligencia en tots sentits? Un partecio de la columna Trajana a la plassa Vendôme y un arch de triomf, colossal pero petit com art al costat del de Titus, sols em bellit per la genial escultura d' un artista com Rude.

Aixó vol dir que per molt que s' exaltin las glorias militars en un Estat, en una nació, no importan ni representan tant que esborrin ni sols s' equiparin a las demés manifestacions d' un poble; perque a la fi la guerra es lo anormal en la societat, y un estat agut y de tensió estremada en tot y per consegüent tranzitori, y lo accidental no pot caracterisar, no pot donar fesomia especial, produhir un tipo determinat. Aixís, donchs, per guerreras que hagin sigut unas y altres

nacions, per armaments extraordinaris que tinguin ó que fassin, per ruinosas que siguin las sevas organisations militars, cada una d' ellas se singularisa per aquellas condicions y qualitats que fan verament superiors als pobles y que poch ó gens tenen que veure ab las armas ni ab la guerra.

Donchs d' aquí que hi hagi dret a playners de que en los estats se dongui una preponderancia excessiva als gastos del ram de guerra, de que consignin en los pressupòsits sumas molt per demunt de las destinadas a serveys més dignes de atenció com son obras públicas, instrucció, higiene y beneficencia.

(Se continuará.)

SECCIÓ LITERARIA

EN LA INAUGURACIÓ DE LA CREU DE PEDRE DE SANT PERE DEL BOSCH TERME DE LLORET DE MAR

Bella costa llevantina ramell de joyells preuats d' hont com perla s' en destaca la hermosa Lloret de Mar, ab ses montanyes flayroses, ab ses boscuries y valls, hont entre ses flors gemades com estrelles del cel blau, Ermites y Santuaris s' hi enlayran com lliris blanchs.

A Lloret pera la Verge l' ermita s' es fet palau; per vetllarla a totes hores cavaller n' es sa ermita; son amor l' ha restaurada, l' han embellida les arts, y la dolsa poesia de la Verge al sant esguart, al só de gentils tonades sas llohanses n' ha cantat.

Des son trono d' or y plata ella n' reb los afalachs ab que la fé de son poble tot l' any encensa s' altar, més quan de roses y lliris son ceptre cenyeix lo Maig, allevores, com resclosa que obra ls dolls d' amor sagrat, tots los fills d' eixa encontrada volan entorn son esguart.

Si cada any en romiatje s' ovira tan-bell esbart, ¿qué ha de ser avuy que s' planta a la fayssó dels passats, la santa creu redemptora conhort de la humanitat? Present n' es de la tendresa d' aqueix cor que a los peus bat; hermosa Verge de Gracia ¡que l' bon Deu al cel li pach!

¡Qué floreixi eixa encontrada de la creu al bes sagrat, que n' brotin fruyts de clemencia de germanó y caritat; que n' devalli la pau santa que Jesús hi predicá, aixugant los rius de llágrimes que la guerra fa vessar!

Y vos honorat Sant Jordi, que en los peus del arbre sant, ab lo pich de vostre llansa n' occiu lo monstre infernal préguen perque Catalunya lliurada dels novells drachs, retorni ab la fé dels avis als goigs de sas llivertats!

DOLORS MONCERDÀ DE MAGIÀ.

1 de Maig de 1898.

SECCIÓ COMERCIAL

Mercat de Gerona del die 28 de Maig

Especies	Mesures	Pesetes
Blat	QUARTERA DE 8 LITRES	27'00
Mestall	»	23'00
Ordi	»	9'50
Ségol	»	22'00
Civada	»	10'00
Besses	»	17'00
Mill	»	15'00
Panis	»	12'00
Blat de móro	»	16'00
Llobins	»	10'50
Fabes	»	14'50
Fabó	»	15'50
Fassols	»	46'00
Monjetes	»	30'00
Ous	Dotzena	0'80

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA

Diumenge 29. — Pasqua de Pentecostés. St. Máxim.
 Dilluns 30. — St. Ferrán, St. Basili.
 Dimars 31. — Nostra Sra. del Bell Amor. Sta. Petronilla.
 Dimercres 1. — St. Simeó, St. Fortunat.
 Dijous 2. — St. Pere Marcelli y Erasme.
 Divendres 3. — St. Isaac, Sta. Clotilde.
 Dissapte 4. — Sta. Saturnina.

Quarantia Hores: En la iglesia de l' Hospital.

Establiment tipogràfic de Pacia Torres. Constitució, 2. — Gerona

SECCIO D' ANUNCIIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Mati	Tarde
Correu.	6'48	
Càrrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'09

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de càrrega de 3.ª y el rápit de 1.ª y 2.ª.

De Gerona á Port-Bou

	Mati	Tarde
Omnibus.	8'39	
Càrrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de càrrega y mixte 2.ª y 3.ª y el correu 1.ª y 2.ª.

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Mati	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost)	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Mati	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistes (Juriol y Agost)		5'40

Tots los trens portan cotxes de 2.ª y 3.ª classe.

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

	Mati	Tarde
Núm. 2.	9'40	
Núm. 4.		3
Núm. 6.		6

Tots los trens portan cotxes de 2.ª y 3.ª classe.

De Amer (Gerona) á Salt

	Mati	Tarde
Núm. 1.	7'40	
Núm. 3.		4
Núm. 5.		4'30

ORDINACIONES

Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y Casa Jandreta.)
 Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra.)
 Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre.)
 Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa, voltas d' en Rosés.)
 Pera Anglés, La Sellera y Amer, á las 10 matí (correu.) Hostal de Miquel Boix. (Plassa del Grá.)
 Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra.)

Gran éxit en moltíssimas familias d' Espanya

La gran sopa **Purés** marca Baget-Reus

Recomanan son us totas las eminencias médicas del mon, per esser la mes agradable, económica, alimenticia y mes facil de digirir. Ab l' ús constant d' ellas se consegeix mes facilitat en la digestió, fomenta la bellesa física y presta al cos un marcat caracter de lleugeresa y galanura. Lo poder nutritiu necessita de una materia asuada en los alimentos y aquesta se troba en las sopas «de PURÉS MARCA BAGET», que mantenen nostros humors en un saludable estat d' alcolicitat que 'ns preserva del reumatisme, gota diabetis y demés dolencias originals.

Las clases, avuy posadas á la venta son: *Puré de pessols verts.* — *Puré de fabas.* — *Puré de lletias.* — *Puré de fassols.* — *Puré de flor de arroz.* — *Puré de flor de cibada.* — *Puré de flor de sigrons turrats de Font de Suuco y la gran «salsa universal».*

PREUS DE VENTA

Un paquet que val pel públich *un ral*, produeix de 7 á 9 plats de sopa, y un paquet doble, que val *dos rals*, produeix de 15 á 17 plats.

PUNTS DE VENTA EN AQUESTA CAPITAL

- Don Benet Massot. — Plassa del Marqués de Camps.
 » Ramón Lladó. — Carrer de Barcelona, núm. 7.
 » Antoni Guarnoner. — En Francisco, 4.
 » Llorens Massa. — Rambla
 » Emili Andrés. — Sta. Clara, 4.
 » Sebastià Alsina. — Mercaders, 20.

Representant exclusiu en la Provincia:

RAMÓN GISPERT.—GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

Redacció y Administració: Rambla de la Libertat 31

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.	1 pesseta trimestre	1'50 pesseta trimestre
Fora.	Estranger.	Un número sol.
	1'25 id.	0'10 id.

Banch Vitalici de Espanya

LA PREVISION

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

Companyas de segurs sobre la vida reunidas

Carrer Ample 64, BARCELONA

CAPITAL SOCIAL **15 000.000** DE PESETAS.

Reservas en 31 Desembre de 1896 9.235,908'05 pts.
 Capitals assegurats desde la fundació de las C.^{as} fins al 31 Dbre 1897. 203.-80,352'95 »
 Pagat per sinistres, pólissas vensudas y altres comptes fins igual data. 13.332,881'61 »

Delegat general en la Provincia

Joseph Coderch y Bacó

Agents en la Capital

Toribi Corominas — Narcis Boadas

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguia Minóxima vegetal pera tenyer lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se usa en dita perruqueria.

5, Carrer de l' Argenteria, 5, entresol

GERONA

Son tinturas superiors las que en Máximo fabrica: tenyintse ab elles, senyors un vell, troba sense esforços dona jove, guapa y rica.

Tintura **BISINIA** instantánea

CORREUS

Entradas

Madrid.	8'48 matí.
Barcelona.	8'48 m.
Fransa	7'00 m. y 3'19 tarde
Puigcerdá y Ripoll.	5'30 m.
Olot y sa línea.	5'30
S. Feliu de Guixols	7'00 m. y 6 tarde
Amer y sa línea.	6'30 m.
S. Aniol y sa línea.	7'00 m.
Estanyol y sa línea.	7'00 m.

Sortidas

3'19 tarde.
7'00 matí.
8'48 m. y 8'00 nit.
11'00 m.
11'00 m.
9'00 m. y 6'00 tarde
10'00 m.
10'00 m.
10'00 m.